

správním soudem jest námitka tato nepřipustnou novotou, poněvadž otázka použitelnosti ustanovení § 12, odst. 2 zákona čís. 91/1918, která byla předmětem naříkaného rozhodnutí, je podle své právní podstaty něčím zcela jiným, nežli otázka závaznosti úpravy pracovní doby služebním řádem, vydaným bez souhlasu rady revírní.

Naproti tomu musil nejvyšší správní soud přihlížeti i k oněm argumentům právním, jimiž zástupce stížnosti teprve při veřejném líčení brojil proti zásadní použitelnosti předpisu § 12, odst. 2 zák. č. 91/18 na případ závodního ponocného z dolu „Kateřina“, neboť, třeba že důvody tyto v písemné stížnosti uplatněny nebyly, nemění se těmito novými, ryze právními vývody předmět stížnosti, nýbrž k důvodům právním ve stížnosti uplatněným přičiňuje se toliko důvod nový, kterým by nejvyšší správní soud musil se zabývat, i kdyby výslovně uplatněn nebyl. Neboť zástupce stížnosti uvedl při veřejném ústním líčení, že ustanovení § 12, č. 3 cit. zákona nelze vůbec na případ závodního ponocného použití, namítl tedy, že bylo použito normy, která na případ tento vůbec se nehodí, kdežto vývody písemné stížnosti, nepopírajíce zásadní použitelnost tohoto předpisu, snaží se jen dokázat, že předpis tento byl mylně vyložen a že následkem toho bylo jej použito nesprávně. Maje zodpověděti tuto otázku, musil nejvyšší správní soud s logickou nutností nejdříve rozřešiti otázku primérní, zástupcem stížnosti při veřejném ústním líčení nadhozenou, zdali řečená norma na sporný případ vůbec se nevztahuje. V té příčině slušelo přisvědčiti vývodům zástupce stížnosti, že § 12 zákona č. 91/18 již podle svého nadpisu vztahuje se na osoby v domácnosti zaměstnané na rozdíl od zaměstnanců podniků živnostenských, hornických a jiných, o nichž jedná § 1 tohoto zákona. Je ovšem pravda, že § 12 v odst. 2 rozšiřuje ustanovení daná o osobách zaměstnaných a bydlících v domácnosti zaměstnavatelově i na osoby najaté ke služebním výkonům nepravdělně konaným a nepatrně namáhavým, třeba snad v domácnosti zaměstnavatelově nebydlily. Leč i kdyby se dalo hájiti, že jsou tu míněni i takoví zaměstnanci, o kterých zákon podle své soustavy již v § 1 a násl. pojednává, nelze přehlížeti, že o těchto osobách platí podle výslovného ustanovení § 12, odst. 2 totéž, co platí o osobách zaměstnaných a bydlících v domácnosti zaměstnavatelově. O těchto stanoví však zákon, že jim náleží ve 24 hodinách odpočinek 12 hodin, z něhož aspoň 8 hodin musí připadnouti na nepřetržitý klid v noci. Z toho je patrné, že odst. 2 tohoto § nemůže míti na zřeteli osoby, jejichž služba náleží právě v hlídce noční, neboť tato služba by za šetření dotčeného předpisu odst. 1 prakticky vůbec nemohla býti vykonávána. Sluší proto souditi, že ustanovení 2. odst. § 12 cit. zák. na závodního ponocného v dole vůbec nelze použiti, takže odpadá zkoumání otázky, zdali takováto služba může býti počítána ke služebním úkonům nepravdělně konaným a nepatrně namáhavým, jak žalovaný úřad za to má a což písemná stížnost snaží se vyvrátiti. Jestliže tedy žalovaný úřad vycházel z právního názoru, že případ závodního ponocného na dole „Kateřina“ jest posuzovati podle § 12 č. 2 cit. zák., pročť slušelo rozhodnutí toto pro nezákonnost zrušiti.

(Nález ze dne 15. května 1929 č. 3037.)

I. Z §§ 7 a 8 zákona čís. 91/1918 Sb. z. a n. nelze dovozovati, že v živnosti pekařské by bylo dělníkům dovoleno konati v době noční tak zv. práce přípravné. — II. Trestní zodpovědnost podnikatele závodu za do držení osmihodinné doby pracovní nemůže býti vyloučena tím, že zaměstnanci s prodloužením pracovní doby souhlasili, nebo že o ně sami žádali.

Nálezem okresní správy politické v Č. T. ze dne 16. května 1927, č. 607/2, byl stěžovatel uznán vinným přestupkem § 8 zákona ze dne 19. prosince 1918, č. 91 Sb. z. a n., spáchaný tím, že v noci ze 24. na 25

března 1927 ve své pekárně pracoval a byl odsouzen k pokutě 2.000 Kč, v případě nedobytnosti do vězení v trvání 3 měsíců.

Odvolání proti tomu nálezu podanému žalovaný úřad naříkaným rozhodnutím nevyhověl, poněvadž skutková podstata přestupku jest prokázána výpovědí zaměstnaných pekařských pomocníků.

O stížnosti, napadající toto rozhodnutí pro nezákonnost a vadnost řízení, uvažoval nejvyšší správní soud takto:

Ve sporném případě jde o živnost pekařskou, tedy podnik podrobený živnostenskému řádu. Podle §§ 1 a 8 zákona o osmihodinné době pracovní ze dne 19. prosince 1918, č. 91 Sb. z. a n., jest v podnicích podléhajících živnostenskému řádu noční práce, t. j. práce od 10. hodiny večerní do 5. hodiny ranní, zásadně vůbec zakázána. Výjimky jsou připuštěny toliko:

1. v podnicích nepřetržitě provozovaných, v nichž z technických důvodů nesmí se výroba zastavit;

2. v ostatních podnicích pouze v případech, ve kterých toho vyžaduje veřejný zájem nebo pravidelná potřeba obyvatelstva. Určiti případy ty byl zákonem zmocněn ministr sociální péče ve srozumění s ostatními zúčastněnými ministry, což stalo se v článku IV. nařízení ministra sociální péče ze dne 11. ledna 1919, č. 11 Sb. z. a n., ve kterém se pod č. 1—15 vypočítávají podniky, v nichž se noční práce dovoluje. Živnost pekařská však mezi těmito podniky uvedena není;

3. přechodné za účelem opravy závodních zařízení při nastalých poruchách.

Jinak je noční práce zakázána bez ohledu na její povahu. Je tedy také zakázána konati v noci jakékoli práce pomocné neb přípravné, pokud arci nespádají pod výjimky, uvedené shora pod č. 1—3.

Žalovaný úřad shledal skutkovou podstatu přestupku § 8 zákona č. 91/1918 v souhlasu s I. stolicí v tom, že stěžovatel pracoval ve svém pekařském závodě po 10. hodině večerní, tudíž v noci. Stížnost toho nepopírá, nýbrž namítá jen, že dělníci konali pouze práce přípravné, jež nutně předchází výrobě a k nimž podle § 7 cit. zákona není třeba zvláštního povolení. Námitka tato byla prý uplatňována již v rekursu stěžovatelově, žalovaný úřad se s ní však nezabýval a v tom spočívá vadnost řízení.

Nejvyšší správní soud neshledal tuto námitku důvodnou.

Přípravné práce v živnosti pekařské nelze totiž zařaditi pod výjimky shora pod č. 1—3 uvedené a spadají tedy i tyto práce, konají-li se po 10. hodině večerní a před 5. hodinou ranní, pod zákaz, vyslovený v § 8 zákona č. 91/1918. Z § 7 tohoto zákona nemůže stěžovatel pro svoje stanovisko nic dovozovati, ježto předpis ten jedná o práci přes čas, t. j. přes 8 hodin ve 24 hodinách nebo přes 48 hodin týdně, nikoliv však o práci noční. Nelze proto spatřovati nezákonnost ani vadnost řízení v tom, když žalovaný úřad nevzal zřetele na námitku, kterou stěžovatel uplatňoval ve správním řízení, že se nedopustil přestupku § 8 cit. zákona z toho důvodu, že jeho dělníci konali pouze práce přípravné, neboť pro konečné posouzení věci je povaha práce, jež byla konána v době noční, stejně jako okolnost, kolik dělníků se práce té zúčastnilo, zcela bez významu.

Z téhož důvodu miji se cíle i výtka, že naříkané rozhodnutí je v rozporu se spisy, pokládá-li skutkovou podstatu přestupku § 8 za prokázanou, ač pekařští dělníci, kteří byli slyšeni jako svědci, potvrdili, že se řádnou prací nebylo ještě započato, nýbrž jen s vytápěním pece atd. Ostatně všichni slyšení dělníci potvrdili také, že s prací u válu začali již o 3. hodině ranní, tedy také v době, kdy v živnosti pekařské není dovoleno ještě pracovati.

Mínil-li dále stížnost, že o přestoupení zákazu noční práce nelze mluvíti, když pekaři a jejich dělnictvo mezi sebou výslovně ujednali, že se bude začínati s přípravnými pracemi brzo ráno, aby pečivo pro obe-

cecnstvo bylo včas hotové, jest na omylu. Zákon č. 91/1918 totiž v § 8 kategoricky stanoví, že pracovati v noci jest dovoleno jen ve výjimečných případech tam vytčených. Předpis ten je normou kogentní (donucovací) a nikoli, jak stížnost jej nesprávně chápe, normou dispositivní, t. j. takovou, jejíž platnost by mohla býti vzájemnou dohodou zaměstnavatele s dělníky vyloučena. Že tomu tak, plyne i z toho, že zákon o osmihodinné době pracovní a o zákazu noční práce byl vydán zřejmě k ochraně dělnictva v zájmu veřejného blaha, s kterýmžto nepochybeným úmyslem zákonodárce by bylo neslučitelné, aby se dělníci tohoto zákonného práva mohli vzdáti. Nemůže tedy býti ponecháno libovůli zaměstnavatele a dělníků, aby zákaz noční práce normovaný zákonem zbavili platnosti.

Tvrzení stížnosti, že uzavření dohody mezi pekaři a dělnictvem o práci noční bylo vzato, jak okresní správou politickou tak živnostenským inspektorátem na vědomí, není nejen ničím doloženo, ale nemohlo by ani, i kdyby odpovídalo skutečnosti, což zmíněné úřady popírají, na dispositici zákona, noční práci zakazujícího, nic měniti.

Pokud se stěžovatel dále dovolává toho, že obecnstvo a zvláště dělnictvo jezdcí do práce chce míti čerstvé pečivo o 6. hodině ranní a že je proto započeti s pracemi přípravnými před 5. hodinou ranní v zájmu veřejném, sluší na to odpověděti, že k tomu, aby se v případech, kde toho vyžaduje zájem veřejný nebo pravidelná potřeba obecnstva, smělo v některém podniku započeti s prací před 5. hodinou ranní, nestačí již existence takového veřejného zájmu nebo takové pravidelné potřeby obecnstva sama, nýbrž jest podle § 8 odst. 2 cit. zákona potřeba, aby ministr sociální péče ve shodě se zúčastněnými ministry o tom vydal zvláštní předpisy. Že by se tak způsobem zde stanoveným bylo stalo, buď všeobecně pro podniky pekařské vůbec nebo pro pekařské podniky v Č. T. nebo konečně pro podnik stěžovatelův, to stížnost netvrdí a důvodně by ani tvrditi nemohla, neboť zvláštní předpisy ve smyslu cit. zákonného ustanovení byly ministrem sociální péče ve srozumění se zúčastněnými ministry vydány došud jen v čl. IV nařízení ze dne 11. ledna 1919, č. 11 Sb. z. a n., v němž však pekařské podniky uvedeny nejsou.

Pokud konečně stěžovatel má za to, že o přestupku, kladeném za vinu, nelze mluvit, ježto nelze mu přičítati subjektivně vinu proto, že při vylíčeném stavu věci neměl úmyslu jednati proti zákonu, nýbrž že měl na zřeteli zájmy obecnstva, nutno oproti tomu uvést, že podle souhlasné výpovědi všech slyšených dělníků, jak bylo již nahoře řečeno, začalo se ve sporném případě s prací u válu již o 3. hodině ranní a že stěžovatel pro stejný přestupek byl podle správních spisů předtím již třikrát trestán, takže žalovaný úřad mohl vycházeti z toho, že stěžovatel si tohoto protizákonného počínání i zde musil býti dobře vědom.

Z těchto úvah dospěl nejvyšší správní soud k zamítnutí stížnosti pro bezdůvodnost.

(Nález nejvyššího správního soudu ze dne 16. září 1929, č. 4364/28. Srovnej i nálezy n. s. s. ze dne 18. ledna 1928, č. 626, a ze dne 24. září 1928, č. 6654/27, uveř. v Soc. revui 1928, str. 332 a 505 násl.)

I. Nedostatek individuálního doručení rozhodnutí neb opatření správního úřadu straně není s to, aby jeho naříkatelnost před nejvyšším správním soudem vyloučil. — II. Zákon o osmihodinné době pracovní nevztahuje se na veřejné zaměstnance podniků, závodů a ústavů v § 1, odst. 2, tohoto zákona uvedených.

Výnosem zemského správního výboru v Praze ze dne 11. března 1927. čís. 15.170/1926/VII, byla oznámena zemským úřadům humanitním, mezi nimi i ředitelství zemského ústavu pro choromyslné v Praze II., nová úprava služby opatrovnické, na níž se usnesl zemský správní výbor dne 2. března 1927. Touto úpravou určen zejména počet sil opatrovnických